

Wybory prezydenckie 2020

Każdy może złożyć protest wyborczy. Nieprawidłowości najlepiej dokumentować w czasie głosowania

Mateusz Kokoszkiewicz

10 lipca 2020

Jeśli zauważymy nieprawidłowości przy przeprowadzeniu wyborów, powinniśmy złożyć protest wyborczy. Najlepiej dokumentować łamanie prawa już w trakcie samego głosowania.

Protest przeciwko wyborowi prezydenta Rzeczypospolitej może wnieść każdy wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców, niezależnie od tego, gdzie głosował i czy w ogóle głosował. Jak złożyć protest wyborczy?

Protest trzeba wnieść na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu trzech dni od dnia podania wyniku wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą (najprawdopodobniej stanie się to we wtorek lub środę). To oznacza znaczne skrócenie terminu, bo zazwyczaj dni jest 14. Nie ma możliwości wysłania protestu za pomocą poczty elektronicznej, e-PUAP-u czy faksu.

Protest można jednak wnieść przez Poczta Polską (najlepiej przesyłką rejestrowaną i priorytetową), a wyborca za granicą może przekazać go konsulowi (na statku - kapitanowi).

Wyborca zagraniczny albo przebywający na statku obowiązany jest dołączyć do protestu zawiadomienie o ustanowieniu swojego pełnomocnika zamieszkałego w kraju, inaczej protest zostanie nierozpoznany.

Czego dotyczyć może protest wyborczy?

W proteście trzeba sformułować konkretne zarzuty. Nie trzeba dokładnie określać podstawy prawnej, natomiast trzeba

przedstawić wszelkie dane, które świadczą o tym, że ta nieprawidłowość miała wpływ na wynik wyborów.

Należy także wskazać albo dołączyć dowody, na których opieramy zarzuty - to mogą być m.in. zdjęcia, dokumenty, ale też np. wskazanie świadków (najlepiej z ich danymi kontaktowymi, co ułatwi pracę Sądowi Najwyższemu).

Podstawy wnoszenia protestów wyborczych to przede wszystkim przestępstwa:

- * niszczenie, uszkodzanie, ukrywanie, przerabianie lub podrabianie protokołów lub innych dokumentów wyborczych (art. 248 pkt 3 kodeksu karnego)

- * nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów (art. 248 pkt 4 kodeksu karnego)

- * odstępowanie przed zakończeniem głosowania niewykorzystanej karty do głosowania lub zakup takiej karty (art. 248 pkt 5 kodeksu karnego)

- * przeszkadzanie przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem swobodnemu głosowaniu, obliczaniu głosów, sporządzaniu protokołów i innych dokumentów wyborczych (art. 249 kodeksu karnego)

- * wywieranie wpływu na sposób głosowania przez inne osoby lub powstrzymywanie kogoś od głosowania przemocą, groźbą bezprawną lub przez nadużycie stosunku zależności czyli np. przez opiekuna osoby niepełnosprawnej (art. 250 kodeksu karnego)

- * łapownictwo wyborcze, czyli przyjmowanie albo żądanie pieniędzy lub innych korzyści w zamian za głosowanie albo powstrzymanie się od głosowania (art. 250a kodeksu karnego)

Po drugie, protest może dotyczyć także naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania i ustalenia wyników głosowania. To dość liczne przepisy, ale zaskarżyć możemy np.:

- * brak doręczenia pakietu wyborczego (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego)
- * nieprzekazanie niewykorzystanego lub nieodebranego pakietu wyborczego z powrotem do komisji (art. 5 ust. 8 tej ustawy)
- * brak możliwości odebrania pakietu wyborczego u konsula, jeśli konsul nie poinformował o tym (art. 6 ust. 3-4 tej ustawy)
- * brak elementu pakietu wyborczego, np. karty albo koperty (art. 7 tej ustawy)
- * brak obecności trzech członków komisji wyborczej w trakcie głosowania, a w przypadku komisji trzyosobowych - dwóch członków komisji (art. 10 tej ustawy)
- * głosowanie inne niż osobiste lub korespondencyjne (art. 38 kodeksu wyborczego)
- * głosowanie w innych godzinach niż 7-21 (art. 39 § 2 kodeksu wyborczego).
- * urna wykonana z nieprzezroczystego materiału albo umożliwiająca wyjęcie kart z urny przed otwarciem (art. 41a kodeksu wyborczego)
- * otwarcie urny przed zakończeniem głosowania (art. 41 § 2 kodeksu wyborczego)
- * wejście osoby uzbrojonej do lokalu wyborczego (art. 46 kodeksu wyborczego)
- * przerwanie głosowania lub - w przypadku konieczności zamknięcia lokalu - brak zabezpieczenia urny oraz przeliczenia kart (art. 47 kodeksu wyborczego)
- * umieszczanie w lokalu wyborczym innych ogłoszeń niż urzędowe (art. 48 § 2-3 kodeksu wyborczego)
- * nieprawidłowa karta do głosowania - nie wyliczająca wszystkich kandydatów, wyliczająca kandydatów

niezarejestrowanych albo pozbawiona kratek przeznaczonych na znak „X” (art. 308 kodeksu wyborczego)

* brak sporządzenia protokołu głosowania (art. 313 kodeksu wyborczego)

* niedopuszczenie wyborcy do głosowania, mimo wpisu do spisu (art. 52 § 2 kodeksu wyborczego)

Zarzuty protestu mogą dotyczyć zarówno głosowania w pierwszej turze (28 czerwca), jak i drugiej turze (12 lipca). Co ważne - wszelkie inne zarzuty, w tym dotyczące innego etapu wyborów niż etap głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, są niedopuszczalne (tak orzekł Sąd Najwyższy w 2007 r). Nie mogą zatem dotyczyć np. działalności telewizji publicznej w trakcie kampanii czy łamania prawa przez komitety wyborcze przed etapem głosowania.

Zarzuty nie mogą też dotyczyć braku uwzględnienia wyborcy w spisie albo wpisania do spisu w innym miejscu, bo te nieprawidłowości można zaskarżyć w inny sposób, jeszcze przed głosowaniem (art. 37 kodeksu wyborczego).

Co robi Sąd Najwyższy?

Protest zostanie pozytywnie rozpatrzony tylko, gdy ma wpływ na wynik wyborów. Trzech sędziów Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpatrzy protest, a potem wydadzą opinię w formie postanowienia w sprawie protestu.

W opinii ocenią zasadność zarzutów, a w razie potwierdzenia - ocenę, czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów kodeksu miało wpływ na wynik wyborów.

O ważności wyboru prezydenta Rzeczypospolitej rozstrzygnie cała Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz po rozpoznaniu protestów. Ma na to 21 dni od przedstawienia

sprawozdania PKW. To jednak termin instrukcyjny, co oznacza, że jego przekroczenie nie spowoduje nieważności działań SN.

Warto przypomnieć, że sędziowie Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zostali nominowani przez bezprawnie wybraną i upolitycznioną Krajową Radę Sądownictwa.

Wzór protestu wyborczego:

Jan Kowalski
ul. Słowiańska 2
95-200 Pabianice
tel. XXXXXXXX
e-mail jan@kowalski.pl

Sąd Najwyższy
Izba Kontroli Nadzwyczajnej i
Spraw Publicznych
plac Krasińskich 2/4/6
00-951 Warszawa

PROTEST WYBORCZY

Niniejszym składam protest wyborczy przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.. Zarzucam naruszenie następujących przepisów .... (w dniu...) przez to, że ....

Dowody: ....

Podpis